

МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ: СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ СТУДЕНТІВ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Характерною рисою сучасної вищої школи є інтернаціоналізація освітнього процесу вищої школи, одним з інструментів якої є міжнародна академічна мобільність студентів. У 2019 році кількість студентів – учасників міжнародної академічної мобільності склала 6 млн (2,6% від загальної кількості студентів світу) проти 0,3 млн у 1963 році [1].

Зважаючи на велику зацікавленість вищої школи в різноманітних програмах академічної мобільності, остання є об'єктом наукових досліджень. У наукових колах досліджується поняття академічної мобільності, визначаються принципи організації академічної мобільності та її структурні елементи, етапі реалізації в освітньому процесі [2-4].

Разом з тим, відповідні заборони та обмеження внаслідок Covid-19, активізували використання он-лайн інструментів в освітньому процесі та зумовили необхідність осмислення потенціалу їх використання у програмах академічної мобільності [5].

Міжнародна академічна мобільність студентів реалізується шляхом укладення міжнародних договорів між вищими навчальними закладами різних країн, в межах створених консорціумів Вишів з різних країн, через ініціативи ЮНЕСКО програми Європейського союзу, зокрема, Еразмус +.

Відмінною ознакою академічної мобільності студентів в рамках грантових програм Європейського Союзу є необхідність чіткої структурованості проектів мобільності студентів, які реалізуються у чотири послідовні етапи: планування, підготовка, реалізація заходів мобільності та дії щодо визнання результатів мобільності.

На етапі планування відбувається не тільки розробка робочої програми та складення розкладу заходів, а й визначаються результати навчання. Результатами академічної мобільності може бути як покращення особистих якостей, так і професійні здобутки: збільшення ефективності навчання, покращення ініціативності та підприємництва, підвищення самоповаги та самооцінки, покращення спілкування на іноземних мовах, розширення міжкультурної обізнаності та покращення комунікації з людьми різних національностей та культур. Крім того, Еразмус + сфокусований на програмах мобільності, які відповідають визначеним пріоритетам Європейського Союзу, а саме: циркулярна «зелена» економіка, економіка для людей (проблеми безробіття, міграції, проблеми гендерних відмінностей і нерівності) цифровізація та цифрові майстерні.

Однією з характерних тенденцій у сфері міжнародної мобільності у сьогоденні є поєднання фізичної та віртуальної мобільності з використанням цифрових інструментів. На відміну від класичного розуміння студентської мобільності як форми мобільності, що передбачає перетин кордон студентами з метою освіти; віртуальна студентська мобільність визначається як «форма мобільності, яка використовує інформаційні та комунікаційні технології для полегшення трансграничних та/або між інституціональних обмінів» (1, с.6). Гібридний формат має низку переваг. По-перше, забезпечується можливість залучення більш широкого кола студентів у програмах міжнародної мобільності. Зважаючи на зростання кількості студентів – учасників міжнародної мобільності, зберігається нерівність у залученні певних категорій студентів. У зв'язку з цим, є потреба у заохоченні студентів, які як правило, мало представлені у програмах мобільності з різних причин: працюючі студенти, студенти з обмеженими фізичними можливостями; студенти, які мають дітей.

По-друге, віртуальні активності зменшують негативний вплив міжнародної мобільності на навколишнє середовище, що є особливо актуальним у сенсі реалізації «зеленого курсу» Європейського Союзу. Так, програми Еразмусу щодо академічної мобільності студентів заохочують їх учасників до вибору більш екологічних видів транспорту під час подорожей.

Прикладом гібридного формату академічної мобільності студентів є Програма «ChangeAgent», яку реалізує Консорціум U!RECA (об'єднання 7 Європейських університетів) на базі Амстердамського університету прикладних наук та з яким ОНЕУ у 2022 році було укладено Меморандум про співпрацю. Зазначена Програма розрахована на 2,5 місяця, протягом яких заплановано 6 занять студентів в он -лайн режимі та один тиждень фізичного перебування студентів з різних країн в Амстердамському Університеті прикладних наук [6]. Програма присвячена проблематиці стійкого використання водних ресурсів, що відповідає політиці «циркулярної економіки», яку зараз активно реалізують країни Європейським Союзу.

Зазначимо, що віртуальна мобільність у міжнародному середовищі виникла як відповідь на заборони під час Covid-19 та отримала свій подальший розвиток під час реалізації «зеленого курсу» Європейського Союзу.

Для України наявність віртуальної мобільності є можливістю продовжувати міжкультурний обмін серед студентів та отримувати користь від цього, що є особливо актуальним під час воєнного стану нашої держави. Студенти мають можливість бути присутніми у міжнародному освітньому середовищі, продовжувати розвивати свої комунікаційні навички, отримувати міжнародний досвід.

Список використаних джерел:

1. The report “Moving minds: Opportunities and challenges for virtual student mobility (VSM) in a post-pandemic world” URL:<http://www.unesco.org/open-access/terms-use-ccbysa-en>
2. Kelo, M. (2006). Toward improve data student mobility in Europe: findings and concepts of the Eurodata study. *Journal of Studies in International Education*, 10(3), 194-223. URL <http://dx.doi.org/10.1177/1028315306288755>
3. Naidoo, V. (2006). International education. A tertiary-level industry update. *Journal of Research of International Education*, 5(3), 232-345. URL: <http://dx.doi.org/10.1177/1475240906069455>
4. Varghese, N. V. (2008). *Globalization of higher education and cross-border student mobility*. Paris: HEP, 29.
5. deWit, H., & Altbach, P. G. (2021). Internationalization in higher education: Global trends And recommendations for its future. *Policy Reviews in Higher Education*, 5(1), 28–46. URL: <https://doi.org/10.1080/23322969.2020.1820898>
6. UIRECA Change Agents programme URL: <https://digitalsocietyschool.org/project/ureka-change-agents/>